

Mødet den 22. Maj 1913.

1. (J. Nr. 106—1913). Indenrigsministeriets Samtykke til at **Byen afhænder en Parcel af Matr. Nr. 1 e l af Markjorderne fra Marselisborg** til Hs. Maj. Kongen for en Sum af 1200 Kr.

Til Efterretning.

2. (J. Nr. 591—1912). Skrivelse fra Indenrigsministeriet om at der meddeles Indehaveren af Gæstgiveriet »Rømerhus«, Carl Hansen, **Bevilling til at drive Beværtning med Bet til Udschenkning af stærke Drikke i Pavillonen i Riis Skov.**

Til Efterretning.

3. (J. Nr. 513—1912). Meddelelse fra Aarhus Amtsraad om at det tiltræder, at **det kvindelige Opsyn paa Arresthuset optages i Kommunens Lønregulativ.**

Til Efterretning.

4. (J. Nr. 503—1912). Meddelelse fra Amtsskole-
raadet om at det er villigt til af Skolefonden at udrede Halvdelen af **Vikarlønnen under Kommunelærerinde Caroline Bruuns Sygdom** fra 13. November 1912 indtil senest den 13. Maj 1913.

Til Efterretning.

5. (J. Nr. 145—1913). Regnskab for **Aftenskolen for Arbejdere** i 1912—13.

Til Efterretning.

6. (J. Nr. 131—1913). Regnskab for **S. Chr. Wærum og Hustrus Legat** til Aarhus Købmands Hjelpekasse for 1911—12.

Til Efterretning.

7. (J. Nr. 130—1913). Aarsberetning fra »**Arbejdet adler**« for 1912.

Til Efterretning.

8. (J. Nr. 10¹—1913). Anmodning fra Baneingeniør Vetli om Fritagelse for Hvervet som Suppleant til **Repræsentantskabet for den elektriske Bane** fra Aarhus til Randers.

Købmand H. H. Brandt valgtes.

9. (J. Nr. 138—1913). Indstilling fra Politimesteren om, at der paabydes »**Skridt**« ved **Skæringen af Vestergade og Grønnegade**, samt at **Cyclekørsel forbydes paa Ny Munkegades nederste Del**.

Formanden forelagde Indstillingen, der var motiveret med, at Forholdene ved Skæringen af Vestergade og Grønnegade var meget vanskelige paa Grund af stærk Trafikering, og at Ny Munkegades nederste Del var meget stejl, hvorfor der ogsaa flere Gange var sket Ulykker ved Cyclekørsel paa den paagældende Strækning.

Niels Jensen fandt det urimeligt at forbyde Cyclekørsel paa Ny Munkegades nederste Del. Blev Forbudet gennemført, maatte Cyclisterne den lange Vej om ad Lollandsgade, som desuden var lige saa stejl som Ny Munkegade. I Stedet for at forbyde Cyclekørsel kunde man paabyde sagte Kørsel.

Jakob Jensen ansaa det for urigtigt at paabyde »Skridt« ved Skæringen af Vestergade og Grønnegade. Naar der blev kørt ordentligt dette Sted, var der intet i Vejen. Efterhaanden kunde der blive saa mange Paabud, at man kunde risikere at blive mulkteret, naar man færdedes

paa Gaderne. Navnlig for udenbys Folk, der kom kørende til Byen, var de mange Paabud meget generende. Taleren fraraadede at tiltræde Politimesterens Indstilling.

Udsattes.

10. (J. Nr. 146—1913). Indstilling fra Udvalget for Alderdomsunderstøttelse om at søge de af Indenrigsministeriet for 5 Aar fra 1. April 1908 fastsatte **Takster for Ophold paa De gamles Hjem** forandrede fra 1 Kr. 60 Øre og 2 Kr. pr. Dag til 1 Kr. 80 Øre og 2 Kr. 50 Øre pr. Dag for henholdsvis de fast optagne alderdomsunderstøttede og de alderdomsunderstøttede, der uden at være optagne paa Plejeafdelingen, indlægges paa Sygeafdelingen.

Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 144—1913). Indstilling fra Forskønnelsesudvalget om at **de kommunale Koncerter** i den kommende Sommer afholdes i Vennelyst Søndage fra Kl. 12¹/₂—1¹/₂ og paa Bispetorvet Fredage fra Kl. 7—8.

Indstillingen vedtoges.

12. (J. Nr. 127—1913). Forslag fra et Mindretal i Udvalget for Belysningsvæsenet, Christensen, om at det paa Gasværkets Budget for 1913—14 under Konto g. 6. f. opførte Beløb, 3000 Kr., til **Indretning af et Reparationsværksted for Gasmaalere** bringes til Anvendelse.

Christensen var kommet til Byraadet med Forslaget, fordi Udvalgets Flertal, de Herrer Møller og P. Petersen, ikke havde ment at kunne gaa med til at anvende det paa Budgettet opførte Beløb af 3000 Kr. til Indretning af et Reparationsværksted for Gasmaalere, og fordi Taleren ansaa det for urimeligt ikke at gøre et Forsøg med selv at reparere Maalerne. Udgiften til Reparation af

Gasmaalere var 12—14000 Kr. aarlig, og det Firma, som leverede Maalerne, og som iøvrigt havde Hjemsted i Stubbekøbing, foretog Reparationerne paa et Værksted her i Byen, hvor det alene for Aarhus til Stadighed beskæftigede 3 Mand. Reparationen af Maalerne var et rent Tillidsforhold, idet Maalerne var tilloddede ved Afleveringen, saaledes at man ingen Garanti havde for, hvorledes Reparationen var foretaget. Ej heller havde man nogen Garanti med Hensyn til Justeringen. Endelig havde en Del af de ny Maalere, som man havde faaet leveret de senere Aar, vist sig at være mindre solide, saaledes at de hurtigt havde maattet repareres. Da man begyndte at indføre Vandmaalere, indrettede man et Reparationsværksted for disse paa Vandværket, og denne Foranstaltning havde vist sig meget formaalstjenlig. I Randers og paa Frederiksberg foretog man selv Reparationen af Gasmaalerne. Da der var Værkstedplads paa Gasværket, saaledes at man ikke behøvede at anskaffe andet end det fornødne Værktøj, vilde Taleren anse det for meget uforvarligt, om man ikke gjorde Forsøget ogsaa her, og han vilde da foreslaa, at de opførte 3000 Kr. blev bragt til Anvendelse efter deres Bestemmelse.

Møller meddelte, at Udvalgets Flertal, Hr. P. Petersen og Taleren, ikke kunde tiltræde Hr. Christensens Forslag, fordi de ikke troede det formaalstjenligt for Gasværket selv at indrette et Værksted til Reparation af Gasmaalerne. Taleren havde ved Budgetbehandlingen gjort nøje Rede for denne Sag og skulde derfor nu ikke komme synderligt ind paa Enkeltheder. Da Forslaget i sin Tid var fremkommet i det forrige Udvalg, havde man anmodet Direktøren om at fremkomme med et Overslag over Bekostningen ved Værk-

stedets Indretning og ved den aarlige Drift. Af Direktørens Overslag fremgik, at Anlægsudgiften vilde blive 14500 Kr., men Udvalgets daværende Flertal havde da erklæret, at en Sum af 3000 Kr. nok vilde slaa til. Noget Bevis herfor var imidlertid ikke blevet ført. Det var nu blevet sagt, at Værkstedet allerede var der, men der var ikke mere Værksted, end der altid havde været, og efter Direktørens Mening maatte der af Hensyn til Loddedunsterne være to Værksteder. Driften af Værkstedet vilde efter Direktørens Mening koste 9500 Kr. aarlig. Hvis det var rigtigt, at Maalernes Reparation kostede ca. 12000 Kr. om Aaret, tænkte Taleren ikke, at Udvalgets Flertal vilde have noget imod Foranstaltningen, men det virkelige Forhold var, at Udgiften til Maalerreparationer de sidste 5 Aar havde kostet ca. 39000 Kr., altsaa gennemsnitlig knap 8000 Kr. om Aaret, og i de 39000 Kr. var endda iberegnet Udgiften ved Forandringen fra Kubikfod til Kubikmeter. Den virkelige aarlige Udgift vilde derefter knap andrage 7000 Kr. Taleren vidste vel, at Sagen foruden den økonomiske ogsaa havde en principiel Side. Ved Budgetbehandlingen havde Udvalgets daværende Formand, Hr. Samuelsen, da ogsaa udtalt, at Foranstaltningen stilede mod Kommunesocialismen. Udvalgets Flertal mente imidlertid ikke, at man burde arbejde i den Retning, navnlig naar det vilde bevirke Tab for Kommunen. Hr. Christensen havde udtalt, at Leverandørens Værksted her i Byen udelukkende blev opretholdt for Aarhus Skyld. Dette var imidlertid ikke rigtigt, da andre Byer ogsaa fik deres Maalere reparerere paa dette Værksted. Hr. Christensens Udtalelser om, at det skulde være daarligt Arbejde, der blev

leveret til Byen, trængte til nærmere Forklaring. Det var et meget stort Spørgsmaal, om man paa et eget Værksted kunde foretage Justeringen bedre, end den nu blev udført. Tvivlede man om Justeringens Rigtighed nu, maatte man lige saa vel tvivle om den, naar man foretog den paa Gasværket, hvor man iøvigt ikke havde øvede Folk til den Slags Arbejde. Den Mand, som Hr. Christensen mente skulde hjælpe til, troede Taleren i hvert Fald ikke meget paa i den Forbindelse. Udvalgets Flertal mente i det hele taget, at de 3000 Kr. kunde spares, og at man ved at anvende Beløbet vilde faa en aarlig tilbagevendende Udgift, som kunde spares. Det vilde derfor foreslaa, at Værkstedet ikke blev oprettet.

Samuel sen var forbavset over, at Sagen atter kom til Byraadet, da Summer var opført paa Budgettet, og da et nyt Byraad vel ikke uden videre kunde annullere, hvad et tidligere Byraad havde vedtaget. Taleren troede bestemt, at det vilde betale sig at indrette et Værksted for Reparation af Gasmaalerne. Arbejdet med Maalerreparationer var og blev et Tillidsforhold mellem Leverandøren og Kommunen. Taleren vilde aldeles ikke sige, at Leverandøren snød Kommunen, men han vilde dog fremhæve, at naar Kommunen fik sit eget Værksted, kunde hver Maaler blive kontrolleret, inden den blev tilloddet. Forøvrigt var Kommunen engang blevet snydt af en tidligere Leverandør, og Snyderiet var kun ved et rent Tilfælde blevet opdaget. Den bedste Betryggelse fik man kun ved selv at foretage Reparationerne. At Foranstaltningen var et Skridt hen imod Kommunesocialismen, skulde Taleren gerne indrømme, men det var kun et meget lille Skridt. I øvrigt

var der Kommunesocialisme i alt, hvad Byraadet foranstaltede, i Brolægningsvæsen, Vandforsyning o. s. v. I Randers og paa Frederiksberg var man udmærket tilfreds med selv at reparere Gasmaalerne, og Kommunalbestyrelserne i disse Byer var vel næppe gaaet med af Hensyn til Kommunesocialismen, men fordi det betalte sig. Direktørens Overslag var af den Slags, der kunde stilles op paa Papiret, og Direktøren vilde have en Fabrik, hvad der slet ikke var Tale om, saa de 3000 Kr. skulde nok slaa til. Værkstedspladsen havde man, saa der var kun Tale om at købe det fornødne Værktøj. De 3 Mænd, der arbejdede paa Leverandørens Værksted paa Mejlgade, var Aarhus ene om at lønne. Taleren anbefalede at stemme for, at de 3000 Kr. blev anvendt i det tilsigtede Øjemed.

Formanden bemærkede, at man jo ofte havde drøftet Spørgsmaalet om, hvorvidt et Budget var bindende. Med Hensyn til Foranstaltninger som den nu paatænkte kunde der imidlertid næppe siges at være paaført det ny Byraad nogen Forpligtelse. Forslaget fra Belysningsudvalgets Flertal maatte opfattes som et Ændringsforslag til Budgettet, og skulde det ikke blive vedtaget, vilde det gamle Budget altsaa være gældende.

Christensen udtalte med Hensyn til Direktørens Overslag over Anlægsudgiften, at den Mand, der i sin Tid havde lavet ny Maalere til Gasværket, kun havde haft for 2000 Kr. Værktøj, og at han endda ikke alene havde repareret Maalere, men ogsaa fabrikeret nye. Naturligvis kunde Overslaget sagtens stilles saaledes op, at der kunde bruges 14500 Kr., men det var uden for al Tvivl, at man kunde nøjes med et langt min-

dre Beløb. Naar Hr. Møller mente, at der ikke var mere Værkstedsplads, end der altid havde været, vilde Taleren anmode Hr. Møller om at gaa ned paa Gasværket, saa vilde Hr. Møller se, at der var foretaget saadanne Forandringer der, at der var blevet et Værksted ledig. Det paa Direktørens Overslag opførte Beløb til Indretning af Værkstedet kunde altsaa falde bort. Der var saaledes kun Tale om at anskaffe Værktøj, og i det Øjemed var 3000 Kr. rigelig, hvad Direktøren da ogsaa havde indrømmet. Hr. Møllers Udtalelse om, at der de sidste 5 Aar var blevet brugt 39000 Kr. til Reparation af Maalerne, kunde Taleren ikke ganske tiltræde, før han fik de paagældende Regninger at se. Udgiften til Reparation af Maalere og Stikledninger havde udgjort ca. 20000 Kr. om Aaret, men hvor meget der medgik til hver Del, vilde man først i Fremtiden kunne konstatere, idet Posten nu vilde blive delt i 2 Poster. Det var meget rigtigt, at Sagen havde en principiel og en økonomisk Side, men de kunde udmærket følges ad. Smaaabyerne Ebeltoft og Grenaa fik maaske nok deres Maalere reparerere i Værkstedet paa Mejlgade, men ellers bestod dette udelukkende for Aarhus Skyld. Slutelig fremhævede Taleren, at netop fordi Reparationen af Maalerne beroede paa et Tillidsforhold, burde Gasværket selv overtage Reparationen.

Simonsen var noget forbavset over, at der kunde rejse sig en saa hidsig Debat om et saa ubetydeligt Spørgsmaal, der desuden allerede var afgjort ved Budgettet. Tilsyneladende var det da heller ikke Beløbet, det drejede sig om, men det, at det for Udvalgets Flertal var blevet et Magtspørgsmaal at faa den lille Foranstaltning standset. Taleren kunde ikke frigøre sig for den Tanke,

at Leverandøren tjente glubsk ved den Forretning, men det vigtigste i Sagen var vel nok det, der angik Kontrollen med Maalernes Justering, for efter det nu oplyste maatte hele Byens Befolkning altsaa betale deres Gasforbrug efter Maalere, man ikke vidste, om de var rigtige eller ej. Beboerne havde saaledes ingen Garanti for at faa det Kvantum Gas, de betalte for, og Kommunen havde ingen Sikkerhed for at faa Penge for den Gas, den leverede. Dette havde Taleren dog troet, men da han nu havde faaet bedre Besked, vilde han protestere paa det kraftigste mod dette Forhold, og han var overbevist om, at Byens Befolkning vilde blive opskræmmet, naar den fik at høre, hvorledes det stod til. Forøvrigt vilde Taleren gerne vide, hvor Forbrugerne skulde faa deres Penge tilbage, hvis det blev opdaget, at de betalte for meget, og hos hvem Kommunen skulde gøre Ansvar gældende. Da man ikke kunde faa Maalerne justerede af officielle Embedsmænd, maatte man søge at faa Garantien ved at lade Justeringen foretage af Kommunens Embedsmænd. Skete der saa noget, vidste man dog, hvor man skulde henvende sig. Taleren havde ofte hørt Klager fra Forbrugere over Maalerne, nu undrede disse Klager ham ikke mere. Rent bortset fra, om det blev billigere eller ej selv at foretage Justeringen, vilde Taleren kræve at faa fuld Garanti for, at denne blev forsvarlig. Han vilde derfor anbefale, at Værkstedet blev indrettet. Man stod sig sikkert bedst ved, at Skumlerierne blev undgaaet. Der havde i sin Tid været skumlet over, at den tidligere Direktør besøgte Leverandøren af Gasmaalerne i Sommerferien. Den Slags skulde helst undgaas. Hr. Møller havde talt om Ekstraarbejde, men det skulde vel aldrig være Direk-

tøren, der for at undgaa Ekstraarbejde ved Justeringen havde fremstillet et Overslag, hvorefter Foranstaltningen vilde koste 14500 Kr.

J a k o b J e n s e n vilde til Hr. Simonsens Udtalelse, som han iøvrigt ganske kunde give sin Tilslutning, tilføje, at det var en meget daarlig Økonomi fra Udvalgets Side, der nu skulde praktiseres. Man havde Raad til at holde et Værksted, der beskæftigede 3 Mand, her i Byen og til at betale den udenbys Fabrikant Salær af, hvad disse 3 Mand lavede, men man havde ikke den mindste Kontrol med, hvad der blev udført, og derfor heller ingen Garanti for det færdige Arbejde. Under alle Omstændigheder var Mestersalæret altsaa givet ud til ingen Verdens Nytte. Udvalget og Direktøren meldte ganske Pas, naar de erklærede, at de ikke kunde styre et Værksted lige saa billigt som en Mand fra Stubbekøbing, og det var i høj Grad uforsvarligt af Udvalget at udlevere Maalerne til Kunderne uden at have Garanti for, hvorledes de var justerede; thi Gasværket maatte selvfølgelig være ansvarlig for, at Kunderne fik det Kvantum Gas, som Maalerne viste. Taleren vilde derfor henstille, at man fulgte Vedtagelsen fra Budgettet, saaledes at man hurtigst muligt paa selve Værket kunde faa fuld Kontrol med Maalerne.

Mø l l e r bemærkede, overfor Paastanden om at 3000 Kr. vilde være tilstrækkeligt til Indkøb af Værktøj, at der aldrig var blevet sagt noget om, hvilke Maskiner og hvilket Værktøj der skulde anskaffes. Til Hr. Christensen bemærkede Taleren, at han ret ofte ulejlignede sig ned paa Værket og derfor vidste ganske god Besked med, hvorledes Forholdene var med Hensyn til Værkstedsplads. Hvis det principielle og det økonomiske

kunde følges ad, var det naturligvis udmærket, men efter Talerens Mening lod dette sig ikke gøre i det foreliggende Tilfælde. Den af Taleren anførte Sum, 39000 Kr., der var brugt til Reparation af Maalere i de sidste 5 Aar samt til Maalernes Omjustering efter Metersystemet, var taget efter det i sin Tid fremlagte Regnskab. For Udvalgets Flertal var Sagen ikke et Magtspørgsmaal, men et økonomisk Spørgsmaal. Til Hr. Simonsens Udtalelse om, at Forbrugerne vilde blive opskræmmede, bemærkede Taleren, at var Forholdet saa galt, var det ret mærkeligt, at det forrige Udvalgsflertal ikke før havde rejst denne Sag. Den Garanti, man kunde skaffe sig ved selv at reparere Maalerne, blev aldeles ikke bedre end den, man nu havde. Dersom Fabrikantens Kontrol ikke var ret god, vilde hans Fabrik snart være færdig. Desuden var der absolut ingen Grund til, at Fabriken skulde justere Maalerne forkert. Naar Hr. Jakob Jensen mente, at Udvalget maatte melde Pas, vilde Taleren meget beklage, at Hr. Jakob Jensen ikke var blevet Formand i Udvalget. For Resten var det mærkeligt, at Hr. Jakob Jensen ikke talte om, at Udvalgets tidligere Flertal lige saa vel burde have pakket sammen for længe siden. Der var næppe nogen Grund til at angribe Direktøren, men iøvrigt skulde man ikke angribe en Mand, der ikke var til Stede og kunde forsvare sig. Selv om Værket selv reparerede og justerede Maalerne, blev Garantien ikke bedre end nu, da det selvfølgelig der lige saa vel som paa Mejlgade blev Mesteren, der kom til at føre Kontrollen, idet Direktøren lige saa lidt som Leverandøren nu kunde paatage sig denne. Taleren anbefalede atter, at de 3000 Kr. udgik af Budgettet,

og troede ikke, at nogen kunde have noget imod, at denne Sum blev sparet.

Christensen fremhævede, at Hr. Møllers Paastand om, at de 3000 Kr. kunde spares, kun var Ord. Taleren havde i sin Tid netop vist en Opgørelse over, hvilke Maskiner der skulde købes for de 3000 Kr. Mulige Skavanker ved de kommunale Institutioner blev ikke altid opdagede og rettede straks. Saaledes heller ikke med Hensyn til denne Sag, men nu havde man opdaget Skavanken, og derfor ønskede man den rettet. I Øjeblikket havde man aldeles ingen Kontrol, men hvis Maalerne blev reparererede paa Værket, kunde Direktionen føre Tilsyn med, at Maalerne blev betryggende justerede. For Resten havde Taleren tidligere paataalt, at Værket selv burde kunne justere sine Maalere. For et Aars Tid siden var der kommet en Forespørgsel til Gasværkerne, om de selv justerede deres Maalere; deri havde man Bevis for, at man her var inde paa et Omraade, hvor alt ikke var saa godt, som det burde være.

Simonsen fandt det for galt, at Byens Beboere skulde betale ca. 1 Million Kroner aarligt efter Maalere, hvis Rigtighed man ingen Garanti havde for, og som Leverandøren ikke engang selv havde kontrolleret. Taleren maatte derfor efter det nu oplyste forlange ikke blot et almindeligt Reparationsværksted, men at Direktøren personligt garanterede for, at enhver Maaler var rigtig, inden den gik ud fra Værket. Naar Direktøren fik 6000 Kr. i Løn, maatte man dog kunne forlange noget af ham. Skulde Direktøren behøve det, kunde han forlange Assistance. Det var ganske haarrejsende, at Maalerne blev udført af Folk, der ikke kunde gøres Ansvar gældende imod, og ligeledes at Maalere, om hvis Rigtighed man ikke

havde mindste Anelse, skulde bestemme, hvor megen Gas Befolkningen skulde have for 1 Million Kroner om Aaret. At der var gaaet saa lang Tid med denne Sag, skyldtes vist Vanskeligheden ved at faa Sagen gennemført. Taleren erindrede imidlertid, at Sagen havde været paa Tale, den Gang Værket var blevet snydt af en Leverandør; at den var kommet frem igen ved sidste Budgetbehandling, viste derfor, at man ikke havde tabt den af Syne. Denne Sag var saa vigtig, at det var ganske uforstaaeligt, at man tilsyneladende af Magthensyn og politiske Hensyn vilde søge at forpurre den.

J a k o b J e n s e n havde opdaget, at Hr. Møller forstod sig ganske godt paa at vende Kaaben, for den ene Dag bebrejdede Hr. Møller Socialdemokraterne, at de var for hurtige i Vendingen, den anden at de havde været for langsomme. Det lød ogsaa ret kosteligt at høre Hr. Møller beklage, at Taleren ikke var blevet Formand i Belysningsudvalget, naar man viste, at Hr. Møller selv havde sat alle Sejl til for selv at blive det. Naar Hr. Møller videre havde bebrejdet Socialdemokraterne, at de ikke før i Fjor havde foreslaaet at ændre Forholdet med Maalerne, skulde Taleren dertil bemærke, at alt ikke kunde omformes paa en Gang, men at Opmærksomheden i lang Tid, lige siden Kommunen var blevet snydt af en Leverandør, havde været henvendt paa det paagældende Forhold. Den Gang gik det ud over en fattig Mand, men mon Forholdet mellem Fabrikanten og den tidligere Direktør ikke var Grunden til, at denne saa tidligt var gaaet af.

F o r m a n d e n spurgte, om der i Hr. Jakob Jensens Udtalelse kunde ligge nogen Insinuation mod den tidligere Direktør.

J a k o b J e n s e n bemærkede, at der i hans Udtalelse ikke laa nogen Insinuation mod den tidligere Direktør og heller ikke mod Formanden. Forøvrigt glædede det Taleren, at Formanden nu var kommet til den Anskuelse, at Byraadet kunde stryge en Bevilling paa Budgettet. Havde Formanden før været af samme Mening, vilde man nu have været fri for en Retssag.

S a m u e l s e n hævdede, at der ikke var Tale om at lave ny Maalere, men kun om at foretage Reparationer. Dette havde Direktøren imidlertid været imod, og derfor havde han lavet sin Beregning saa afskrækkende som muligt. Tallene var med Villie stillet op for at give Sagen Gift.

F o r m a n d e n bemærkede, at Hr. Samuelsen ikke havde Lov til at sige, at Direktøren med Villie havde givet Sagen Gift.

S a m u e l s e n rettede sin Udtalelse derhen, at Direktøren saa mod sin Villie havde givet Sagen Gift. Endvidere hævdede han, at man ingen Brug havde for de Maskiner, der var opført paa Direktørens Beregning. Selvfølgelig havde man en langt mere betryggende Kontrol, hvis man reparerede Maalerne paa Gasværket, end naar man lod dem reparere paa et privat Værksted. For Resten havde der altid været en ganske særlig Forkærlighed for det Firma i Stubbekøbing. At man ikke før i Fjor var kommet frem med Forslag om at indrette et Værksted til Reparation af Maalere, skyldtes, at man ikke før for et Aars Tid siden havde faaet de faktiske Oplysninger fra Randers og Frederiksberg. Taleren anbefalede, at man gennemførte den lille Reform. Værkstedslokalet havde man, og de tilstrækkelige Maskiner kunde utvivlsomt faas for 3000 Kr.

Møller maatte gøre opmærksom paa, at Hr. Simonsen havde gjort sig skyldig i en Unøjagtighed, idet Direktøren ikke havde 6000 Kr., men kun 4000 Kr. i Løn. Det vilde sikkert være ganske umuligt for Direktøren at efterse hver eneste Maaler. Det forekom Taleren, at Hr. Jakob Jensen var ved at blive noget personlig i sine Udtalelser. Men forøvrigt kendte Hr. Jakob Jensen næppe noget til, om Taleren havde sat Sejl til for at blive Formand i Belysningsudvalget. Taleren ansaa det for et Tab for Kommunen at oprette det paatænkte Værksted, og han troede paa den af Ledelsen opstillede Beregning for dette. Derimod troede han ikke paa Hr. Christensens og Samuelsens Tal, for hvilke der ikke var ført noget som helst Bevis.

Det af Udvalgets Flertal stillede Forslag forkastedes.

13. (J. Nr. 128—1913). Indstilling fra Udvalget for Belysningsvæsenet om at overdrage **Pudsningen af de med Automature forsynede Lygter, Vedligeholdelsen af disse med Glas og Glødenet samt Optrækningen af Urene** til Entreprenør H. E. Petersen for en Pris af 5 Kr. 35 Øre aarlig pr. Lygte.

Møller meddelte, at H. E. Petersen havde indgivet Tilbud om at overtage Pudsningen af Automatlygterne, disses Forsyning med Glas og Net og Urenes Optrækning for 5 Kr. 35 Øre aarlig pr. Stk. Den samlede Udgift i Henhold til dette Tilbud vilde blive 2782 Kr., medens Automatlygternes Pasning nu efter Ledelsens Beregning kostede 4742 Kr., nemlig til en Mand til Optrækningen 1750 Kr., til Net og Glas 1040 Kr., til Arbejdsløn ved Nettenes Paasætning 600 Kr. og til Pudsningen 1352 Kr. Desuden skulde Entrepren-

nøren pudse Lygterne hver Uge, medens de nu kun blev pudset hver 14. Dag. Betalingen skulde ske bag ud, hvorved man havde Garanti for, at Arbejdet blev ordentlig udført, idet der ingen Betaling skulde erlægges for den Maaned, hvori man var utilfreds. Desuden kunde Kontrakten opsiges med 3 Maaneders Varsel. Da der kunde spares 1960 Kr. aarlig ved Ordningen, kunde Udvalgets Flertal indstille, at Petersens Tilbud blev modtaget. Udvalgets Mindretal, Hr. Christensen, havde ikke kunnet tiltræde Indstillingen, fordi Hr. Christensen mente, at Ordningen vilde medføre, at en Del Lygtetændere maatte afskediges.

Christensen bemærkede, at skulde man til at licitere det Arbejde bort, som Kommunen nu selv udførte, vilde Sagen faa et ret betydeligt Omfang. Det syntes imidlertid, at Tendensen hos Belysningsvæsenets Ledelse gik i Retning af at faa saa meget liciteret bort som muligt for selv at have det saa bekvemt som muligt. Forholdet var, at der i Direktørens Beregning over Udgiften var regnet med meget store Tal. Der var saaledes opført 1750 Kr. til en Mand til at optrække Urene, uagtet det dermed forbundne Arbejde vilde kunne udføres i 2 Dage om Ugen, altsaa for 8 Kr. pr. Uge eller 416 Kr. om Aaret. Endvidere vilde Pudsningen kunne blive billigere, hvis den blev foretaget samtidig med Optrækningen, hvilket Direktøren dog ikke vilde høre Tale om, fordi der til Pudsningen blev anvendt ældre Folk, der efter hans Mening ikke kunde bruges til andet. Taleren kunde imidlertid ikke se, hvorfor Pudsning og Optrækning ikke kunde gøres samtidig. Den opførte Udgift til Net og Glas, 1040 Kr., var vist rigtig nok, men naar der saa blev beregnet en særlig Mand til at paa-sætte Nettene, var man igen lidt vel langt ude.

Efter Direktørens Mening skulde der altsaa sendes 3 Mand ud efter hverandre for at trække Urene op, sætte Net og Glas paa og for at pudse Lygterne. Denne Ordning var ganske urimelig, idet det vilde blive langt billigere, naar en Mand baade optrak Urene og pudsede Lygterne. Uden Tvivl vilde Entreprenøren nok kunne staa sig ved Ordningen om Sommeren, men han kunde næppe altid opfylde sine Forpligtelser om Vinteren, naar Lygterne var frosset, saa der under Tiden maatte sendes 5—6 Mand ud for at optø dem. Følgen vilde da blive, at Lygterne i Byens Udkanter, hvor Automat-tænding navnlig blev anvendt, vilde være i Uorden. Taleren kunde derfor ikke anbefale, at det paagældende Arbejde blev liciteret bort, men vilde derimod tilraade Byraadet at paalægge Udvalget at betyde Ledelsen at ordne det med Automatlygterne forbundne Arbejde saaledes, at Udgiften kom længere ned. Taleren havde i Udvalget indrømmet, at der intet var i Vejen for at afskedige Lygtetændere, som var saa gamle og affældige, at de ikke kunde udføre deres Arbejde, men han var en bestemt Modstander af at bortlicitere Kommunens Arbejde, naar man kom til at betale mere end nu og endda ikke fik Lygterne passet ordentligt.

Møller mente, at det var Hr. Christensens og ikke Direktørens og Kontorchefens Opgørelse, der ikke var ganske nøgtern. Taleren indsaa i hvert Fald ikke, hvorledes man skulde faa Arbejdet billigere udført end nu, hvis man ikke bortliciterede det. Taleren anbefalede atter Indstillingen.

Simonsen fandt, at man i dette Spørgsmaal var inde paa et Omraade, hvor Akkordarbejde havde visse Ulemper, idet det dog gjaldt om,

at Gader og Veje var godt oplyste. Paa et saadant Omraade skulde man være forsigtig med Akkord, men have Folk, der ikke af Hensyn til Pengene behøvede at jasje med Arbejdet. Dersom man modtog det nu foreliggende Tilbud, kom der vel en anden Entreprenør, som vilde paatage sig at holde de elektriske Lamper i Orden. Desuden havde man ofte set Folk indgive latterlig lave Tilbud for saa senere at kunne forhøje Prisen ganske antagelig. Spørgsmaalet var derfor, om man, hvis man nu modtog Tilbudet, vilde forpligte sig til senere at gaa med til en Forhøjelse. Endelig maatte der etableres en effektiv Kontrol med, at Lygterne virkelig blev holdt i Orden, og Udgiften dertil maatte naturligvis tillægges Petersens Tilbud eller fradrages i de 1900 Kr., man mente at kunne spare.

S a m u e l s e n skulde indrømme, at det saa noget bestikkende ud, naar der efter Beregningen skulde kunne spares 1960 Kr. Taleren var imidlertid ikke sikker paa, at Arbejdet vilde blive ordentligt udført, og han vilde derfor henstille, at Udvalget indledede Forhandling med Lygtetænderne om at overtage Arbejdet efter Akkord, saaledes at de for en vis Sum skulde holde Lygterne i Orden.

J a k o b J e n s e n antog, at Udgiften til Kontrol var glemt i Direktørens Beregning over Besparelsen ved at modtage Tilbudet. Det var et helt nyt Princip, man nu vilde ind paa, og det var ret morsomt at se, at man vilde give Arbejdet til en Entreprenør, der selv tilbød sig, uden at man vidste noget om, hvorvidt det var det billigste Tilbud, der kunde komme til at foreligge. Skulde Arbejdet gives til private, maatte det selvfølgelig være ved offentlig Licitation. Hr. P. Pe-

tersen havde vist glemt sig selv i denne Sag, for Hr. P. Petersen havde jo for nylig i et Dagblad bebrejdet en Embedsmand under Kommunen, at han søgte at faa Kommunens Arbejde udført til den billigst mulige Pris. Nu indtog Hr. P. Petersen en ganske anden Stilling, saa Taleren vilde tilraade Hr. P. Petersen at være noget mere konsekvent. Vilde Udvalget bort fra den nuværende Ordning, maatte det give de forskellige Entreprenører Anledning til at indgive Tilbud, saaledes at alle blev stillet ens. Langt smukkere vilde det dog være at forhandle med de Folk, der allerede havde Arbejdet. I hvert Fald var det ret haanligt overfor dem, der udførte Arbejdet, at forbigaa dem ved Opgørelsen over, hvad Udgiften var. Saadan uden videre at sige disse Folk Farvel og Tak, var ikke meget humant.

P. P e t e r s e n var gaaet med til Indstillingen, fordi han mente, at Kommunen kunde tjene noget ved den foreslaaede Ordning, men skulde indrømme, at han ikke havde tænkt paa at udbyde Arbejdet ved Konkurrence. Kunde der spares noget derved, skulde han intet have imod at udbyde Arbejdet. Der var intet ulogisk i Talerens Stilling nu og ved den af Hr. Jakob Jensen omtalte Lejlighed, ved hvilken Taleren ikke var optraadt af Hensyn til egen Fordel. De Leveringer, Hr. Jakob Jensen sigtede til, laa iøvrigt forud for Talerens Indtræden i Byraadet, og Taleren havde kun udtalt sig som sket, fordi han mente, at vedkommende Embedsmand blev Kommunen for dyr, idet han drev Leverandørerne bort.

J a k o b J e n s e n hævdede, at den omtalte Licitation havde fundet Sted, efter at Hr. P. Petersen havde faaet Sæde i Byraadet.

M ø l l e r fremhævede, at Automatlygterne

næppe krævede saa meget Tilsyn som de almindelige Lygter, og at man ved den foreslaaede Ordning i hvert Fald vilde faa en lige saa god Kontrol, som hvis Lygtetænderne vedblivende skulde udføre Arbejdet. Desuden var Kontrakten affattet saaledes, at Entreprenøren ikke kunde komme uden om. Taleren troede ikke meget paa, at man vilde faa meget ud af at forhandle videre med Lygtetænderne. Fejlen var, at man havde hævet disses Løn med 100 %. Naar Hr. Christensen vilde være med til at afskedige de gamle og svagelige Folk, maatte han vide, at det drejede sig om 2—3 Mand.

S a m u e l s e n vilde i Anledning af Hr. Møllers Udtalelse om, at han ikke troede paa Nyttens af at forhandle videre med Lygtetænderne, gerne spørge, om Udvalget i det hele taget havde forhandlet med Lygtetænderne. Man vilde komme til ganske utrygge Forhold, hvis enten Embedsmændene eller Arbejderne skulde gaa i Frygt for at blive afskediget efter hvert Byraadsvalg. Det foreliggende Forslag var imidlertid Begyndelsen dertil.

C h r i s t e n s e n bemærkede, at naar der efter Hr. Møllers Mening ikke kunde spares noget ved den nuværende Ordning, var det dermed givet, at Entreprenøren ikke kunde give sine Arbejdere en ordentlig Løn for den Sum, han havde tilbudt at gøre Arbejdet for. Følgen vilde altsaa blive, at Arbejdet ikke kunde blive ordentligt udført. Taleren havde meget rigtigt sagt, at han vilde være med til at afskedige de ældre og svagelige Folk, som ikke kunde udføre deres Arbejde, men saa længe de kunde dette, var der ingen Anledning dertil. Taleren anbefalede at forkaste Forslaget og henvise Sagen til ny Overvejelse i Udvalget

eventuelt til Forhandling med Lygtetænderne. Foreløbig kunde man nok indskrænke sig til, at Udvalget tog Sagen tilbage og søgte at finde en tilfredsstillende Ordning.

J a k o b J e n s e n mindede om, at man havde en Overenskomst med Arbejderne, hvorefter disse var pensionsberettigede, naar de havde tjent et vist Antal Aar. Maaske vilde man nu begynde at sige, at Belysningsvæsenets Arbejdere var for gamle, naar de var nogle og fyrretyve Aar. Dette var ganske vist en snild Maade at slippe for Pensioneringen, men den var fuldkommen hensynsløs. Det foreliggende Forslag var en Begyndelse til at give Arbejdet bort til private, som kunde lade det udføre ved mindreaarig Arbejdskraft, medens de gamle veltjente Arbejdere blev afskedigede.

M a r t h i n H a n s e n fandt Sagen meget uklar og vilde derfor stille Forslag om, at den gik tilbage til Udvalget til ny Undersøgelse.

M ø l l e r vidste ikke, om Hr. Jakob Jensen mente, at Kommunen havde nogen Forpligtelse overfor Folk, der var over et halvt Hundrede Aar, og som kun havde været i Kommunens Tjeneste en 3—4 Aar. Maaske skulde man vente med at gennemføre Reformer, til disse Folk var blevet pensionsberettigede. Taleren kunde ikke se, at Sagen var uklar, tværtimod. Arbejdet kostede nu 4742 Kr. aarlig, men kunde blive udført for 2782 Kr. Det var da klart nok. Forøvrigt havde Taleren ikke noget imod at tage Sagen tilbage, men han troede ikke, man vandt noget derved.

S a m u e l s e n henlede Opmærksomheden paa Lønoverenskomstens § 14, hvorefter Lygtetænderne, hvis man gik over til Automattænding, skulde beskæftiges med andet Arbejde. Man kunde altsaa

ikke saadan uden videre blive af med Lygtetænderne. Taleren anbefalede atter at forhandle med Lygtetænderne.

J a k o b J e n s e n var ganske klar over, at Tendensen gik i den Retning, han før havde antydet. Den Mand, der var ivrigst i den Retning, var iøvrigt kommet i Kommunens Tjeneste, da han ikke kunde klare sig i den offentlige Konkurrence.

C h r i s t e n s e n var overbevist om, at man ved Forhandling med Lygtetænderne vilde komme til et andet Resultat. I saa Fald vilde der ingen Anledning være til atter at komme til Byraadet med Sagen.

Det vedtoges at udsætte Sagen.

14. (J. Nr. 73—1913). Andragende fra Beboere i Aabyhøj om **Belysning af Silkeborg Landevej** fra »Ceres« til Bygrænsen.

M ø l l e r meddelte, at der var indkommet Andragende fra 68 Beboere i Aabyhøj om at faa Vejen belyst fra »Ceres« til Bygrænsen. Fra denne til Aabyhøj foranstaltede Aabyhøj selv Belysningen. Da der for nylig havde fundet et meget ondartet Overfald med Voldtægtsforsøg Sted, mente Udvalget ikke, at man ret vel kunde skubbe Sagen fra sig, og det indstillede derfor, at Kommunen nedlagde de nødvendige Ledninger og opstillede 8 Lygter samt paatog sig disses Drift, mod at Aaby Kommune betalte en aarlig Afgift paa 300 Kr. Da Anlægssummen vilde beløbe sig til 4500 Kr., og den aarlige Drift til 348 Kr., fik Aarhus Kommune ganske vist en ny Udgift, men det ubelyste Vejstykke laa paa Aarhus Grund, og man vilde sikkert staa sig ved at vise sig imødekommende overfor Beboerne i Aabyhøj.

J a k o b J e n s e n bemærkede, at det enkelte Voldstilsfælde ikke kunde være det bestemmende, og at der var andre Veje til Aarhus, som var endnu mere mørke og uhyggelige end Vejen til Aaby, f. Eks. Viborgvejen. Taleren ønskede derfor at vide, om Udvalget havde tænkt over Forslagets Konsekvenser. Skulde Indstillingen vedtages, maatte man nemlig oplyse alle Landevejene til Kommunens Skel.

M o u s t e n kunde nok indse, hvilke Konsekvenser, Foranstaltningen vilde have, og havde for saa vidt intet imod, at Indstillingen blev vedtaget, men mente dog, at Sagen i Virkeligheden drejede sig om Automobilkørselen til Aaby, idet der var fri Kørsel, naar Vejen var oplyst. Skulde Forslaget blive vedtaget, vilde Taleren derfor stemme for at tillade Automobilomnibuskørselen, hvilket han ellers ikke vilde have gjort. Skulde der komme et lignende Andragende fra Kongsvang, maatte man vel ogsaa imødekomme det.

M ø l l e r ønskede saa mange Bilruter som muligt til Aarhus. Det var Byens Kunder, der boede i Omegnen, og det vilde kun være til Gavn at lette dem Adgang til Byen. Skulde der komme lignende Andragende f. Eks. fra Kongsvang, kunde der ikke være noget galt i ogsaa at imødekomme det, hvis Beboerne vilde betale en tilsvarende Afgift. Forholdet var ikke ganske det samme med Hensyn til Viborgvejen. idet Færdselen ikke var nær saa stor paa denne, og der dog maatte tages Hensyn til, om Vejen blev befærdet af faa eller mange.

P. P e t e r s e n havde tidligere anset det for rigtigt saa vidt muligt at lægge Hindringer i Vejen for Udflytterkvartererne, men var nu kommet til den Overbevisning, at det ikke nyttede at stritte imod, og at det var mest i de næringsdri-

vendes Interesse at lette Adgangen til Byen saa meget som muligt. Overfor Teatret betød den lette Adgang ogsaa en Del. Taleren kunde derfor anbefale, at man inødekom Andragendet, og ligeledes at stille sig imødekommende, hvis der skulde komme lignende Anmodning andet Steds fra. Den eneste virkningsfulde Maade at hindre Udflytningen paa var at gøre Forholdene i Byen saa tiltalende som muligt.

M o u s t e n troede, at Automobilomnibusserne vilde medføre store Udgifter til Vejenes Vedligeholdelse. Saa længe man ikke havde en ordentlig mellemkommunal Beskatning, ønskede Taleren ikke at stille sig imødekommende overfor Udflytterne.

J a k o b J e n s e n bemærkede, at Automobiler i daglig Fart vilde medføre store Vejudgifter. Netop fordi der ikke færdedes saa mange ad Haslevejen, var denne farlig for de enkelte at passere. Hvis Hr. P. Petersen havde nogen Indflydelse paa et bestemt af Byens Blade, skulde han søge at faa det til at stille sig noget anderledes overfor Teatret, idet det var dette Blad, der mere end noget andet Forhold skadede Teatret.

Indstillingen vedtoges

15. (J. Nr. 34—1913). Fornyet Andragende fra A/S **Brabrand-Aarhus Automobilselskab** om at faa anvist en Holdeplads for en Automobilomnibus paa Store Torv og Vesterbros Torv. (Se Forh. for 1912—13. A. Side 453).

M a g n u s N i e l s e n erindrede om, at der tidligere havde foreligget et lignende Andragende, og at Brolægningsudvalget da havde indstillet at imødekomme det paa visse nærmere angivne Vilkaar. Indstillingen var imidlertid blevet forkastet, men Bilruten var alligevel kommet i Stand med

Holdeplads i en privat Gaard. Nu forelaa der altsaa fornyet Andragende, fordi der var mange Klager over, at Passagererne skulde møde i vedkommende private Gaard i Stedet for i Byens Centrum, og Udvalget kunde da indstille at give Til-ladelsen væsentlig paa de tidligere opstillede Be-tingelser. Herunder var en Afgift paa 300 Kr. for Holdepladsen paa Store Torv, men Taleren var bemyndiget til at henstille Vilkaarene ændret paa dette Punkt, saaledes at denne Afgift kun blev 200 Kr. Taleren kunde anbefale Indstillingen, idet han ikke troede, at det kunde hjælpe noget at lægge Udflytterbyerne Hindringer i Vejen, men at man netop for Næringslivets Skyld maatte lette Adgangen til Aarhus.

M o u s t e n saa ingen Anledning til at nægte Holdepladserne, efter at Belysningen af Landevejen var bevilget.

N i e l s J e n s e n konstaterede, at Byraadets Højre havde skiftet Standpunkt med Hensyn til Nabokommunerne. Taleren havde altid ment, at man burde lette Adgangen til Aarhus saa me- meget som muligt, og kunde derfor anbefale Ind- stillingen.

Indstillingen vedtoges, dog at Afgiften for Holdepladsen paa Store Torv sættes til 200 Kr.

16. (J. Nr. 147—1913). Fra Brolægningsudvalget fore-
laa **Planer og Betingelser for Udførelsen af**
afskærende Ledninger i Aagade med Dykker ved
Clemensbro.

Godkendtes.

17. (J. Nr. 71—1913). Andragende fra Bestyreren af
Brunsgades Skole om Tilskud fra Kommunen
til Skolen.

Overgik til Budgetbehandlingen.

18. **Købekontrakter** angaaende Marselisborggrunde med
a. (J. Nr. 22⁴—1913) Murermester M. Pedersen og
b. (J. Nr. 22¹, ² og ³—1913) Murermester Daug-
bjerg.
Godkendtes.
19. (J. Nr. 1⁴—1913). Andragende om **Sammenlæg-
ning af Matr. Nr. 525 a u, 525 a r, 525 a s og
537 a** af Bygrundene.
Anbefaledes.

